

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Attendite!...

Szabó Nándor collegámnak a „Közművelődés” idei 8. számában lennt kített cím alatt megjelent, valóban talpraesett cikke szívemben, s bizonyára még számos emberbarát szívében is a legélelkebb visszhangra talált. — Teljes őszinteséggel kell beismernem, hogy e lényeges és nagy horderejű eszmének megpendítését csaknem megirigyeltem tőle, mert régóta hordozom magam is szívemen a nevezett cikkben szellettetett társadalmi kérdést, — de úgy látszik, ez alvó szikrának külről jövő indítóra kellett várnia. — Ez most megtörtént, s Szabó Nándornak kezemet nyújtván, szívesen csatlakozom hozzá munkatársul, — ha tudni illik, elfogad annak.

Artatlan irigykedésemet csakhamar legyőzvé, örömet állok oda, vállalva vele, társadalmunk ijesztő nagyságban felmerült baján — úgy, a hogy csekély erőnk ezt engedi — vagy segíteni, vagy legalább enyhítésére valamit tenni.

„Egyetlen fa sem dől ki első csapásra”, mondja a közmondás, s ez legyen jelszavunk; ez majdan — vigaszunk is!

S így igen természetes, hogy vállalatunk is: egy-két jó tanács nem segíthet nagyot a bajon, de ha Istent és felebarátunkat szerető társaink majd nagy számban akadnak, kik szóban és tettben velünk egyetértve, velünk egyesülvén közrehatni készek, akkor törekvésünk sem maradhat egészen eredménytelenül; s ha végre a jó eredmény csekély is, még is mindig jobb ez a semminél. Fáradozásunk ekkor is bizonyára többet ér a mindenütt és kivétel nélkül minden körökben uralkodó közönység, roppant nagy — eredménytelenségénél. —

Szabó Nándor collegámnak említett cikkében kifejtett nézeteit általában magamévá teszem s teljes szívemből s meggyőződésemből alá is írom, de azért nem fogja rossz néven venni, ha mégis a résza-

letekre s az eszmék alkalmazásának módozatára nézve némi megjegyzéseket hozzászátolok — már csupán azért is, hogy higgadt és barátságos eszmecsere útján az eszmék tisztuljanak, határozottabban kidomboruljanak; ennek alapján a közös megértés létrejöjjön s a felvett ügy szilárd talajt nyerjen.

Első megjegyzésem nevezett cikkekre nézve oda irányul, hogy az abban felkarolt s az egész emberiséget illető ügy főleg csak az ifjakra vonatkozó körvonalozásban van előadva, míg a jó vagy rossz példa-adók csak érintve vannak.

Ezt azonban nem akarom legkevésbé sem hibául betudni igen tisztelt cikkírónak, sőt ellenkezőleg, igen természetesnek találom, mert meg vagyok győződve, hogy ő — mint tanár — átérzevén azon megdöbbentő fájdalmakat, melyeket a társadalom mostani állapotának szemlélése minden emberbaráti szívben folgerjeszt, első sorban ezeknek megmentését és nemesítését hordozza szíven.

S ezt igen helyesen cselekszi! — —

És ezen helybenhagyás után mi tehát ezéjja megjegyzésemmek? — kérdezi talán nyajas olvasóm. — Feleletem erre ez:

Megjegyzésemmek ezéjja tulajdonképen nem más, mint azon indítványt hangoztatni, hogy ne hagyjuk ez ügyet csak anynyiban, ne higgassuk agyon ez életrevaló eszme megpendítését, hanem nézzük a dolog velejét közelebbről s támogassuk ez eszme igen tisztelt megpendítőjét minden oldalról.

Igaza van cikkírónak, midőn elmélekedésben kiindulási pontul, „*Rosz példák rentják a jó erkölcsöket.*” régi jó közmondást választá, mert csakugyan igaz és akárhányszor bebizonyított közmondás ez — s a jelen tarthatatlan állapotok is bizonyítják naponta annak igazságát.

Helyesen idézi cikkíró továbbá Göthe szavait: „Wenn doch die Aeltern selbst erzogen wären!” —

csakhogyan itten „Aeltern“ alatt nem szószerint csupán a szülőket kell érteni, hanem általában az idősebb embereket s mindazokat, kik befolyással bírnak a nevelésre, — ellenkező esetben egyoldalulag fogózkodni a dolgot s célunkat egészen el tévesztőnek!

Az, ki a nevelésnek fogalmával tisztában van, minden tévovázás nélkül fogja kimondani, hogy addig, a míg az idősebbektől több jó példát nem látnak az ifjak s míg a nép a felsőbbektől jobb irányt nem nyerhet, addig a jól neveltek száma is mindig csekély fog maradni, s továbbá addig, míg a jól neveltek száma csekély marad, addig a társadalom is fog sinlődni beteges állapotában.

Ha mi ezen bajokon tehát segíteni vagy enyhíteni akarunk, de komolyan, úgy hogy a „quod licet Jovi non licet bovis“nek sem engedünk helyet, akkor a bajok minősége konstataciója után kutatnunk kell az eszközöket és gyógyszereket, melyeknek segítségével az általában lábra kapott erkölcsatlenséget: apasztani, az erkölcsiséget pedig terjeszteni lehet.

S így mindenekelőtt a következő kérdések mérülnek fel:

Kik vannak hivatva és kötelezve, kiknek áll tehetségében az enlített bajokon segíteni?

Hol és kibem kell az orvoslást megkezdeni; vagyis minő irányokban kell hogy kiterjeszkedjenek ezen orvoslási mütétek s minők azon eszközök, melyek e célra alkalmazásba vehetők?

Ezen kérdések várnak beható tárgyalásra és minél több sikert ígérő megoldásra.

Dr. Cserni Béla.

T Á R C S A.

DICSÉNEK SZ. JÓZSEFRŐL*)

(márcz. 19.)

Üdvözítők Nevelője,
Mégváltónk hü Atyja, Óre,
Üdvözölve légy József!
Isten Anyja szüz jegyese,
Jézusunknak nagy kegyeltje,
Üdvözöljön a jó s szép!

Kedvesek a kis emlékek:
Bölcső, ruha, napok, évek!
Mig növelted az urat.
A te élted oly sajátos . . .
Tiszteletben oly magasztos!
Isten Fia volt fiad.

*) Műtatvány egy imakönyvből, mely a Tertiarusok számára készült.

I. F. F.

Jézust szünről szünre nézted,
Hü karokkal átölelled:

Oh mily édes üdvösség!
Homlokát is érte ajkad,
Szüzi csókod visszakaptad:
Oh mily üdvös édesség!

Most Istennek hívod Ötet,
Majd Királynak, lelki Főnek:
Oh mi kedves ihletés!
Majd imádott szent Atyádnak,
Majd szerelmes gyámfiádnak:
Mily ártatlan kedvtelés!

Karjaidba Jézust venni,
Öt egészen birni, vinni:
Rendkívüli gazdagság.
Máriával járnikielni,
Ég szülőttjét átölelni:
Milyen égi vigaság!

Bizonyára nincsen senki,
Ki Jézuskát ölebe venni,
Nem szeretné szerfölnöt.
Nincs, a ki ne vágyakozna
Az unalmas dajkaságra,
Hogyha érne ily gyönyört.

Oh szent József! hűség tükre!
Más fölött légy megbecsülve,
Oh szemérem liliuma!
Néked oly sors vala adva,
Melyet a kegy gazdag Atyja
Senki másnak nem hozza.

Mily szerencsés, oh mi boldog,
Akit véd a te oltalmad,
S érzi védő szellemed!
Aki méltó birni Téged
Pártfogóul s őt te véded:
A veszélytől nem remeg.

Édes Jézus! Szüz Anyádnak,
S szent Józsefnek, gyámtyádnak
Érdeméből megsegíts;
Hogy szívünkbe zárva Téged,
Érezhessük szent itt-léted,
S láthassunk az égbem is!
(Latiából.)

Imets F. Jákó.

Az egyetlen leány.

— Bezzély Jává Melattitól. —

Hemsteade Leo nőmet fordítása után.

Prokupek Sámuel.

IX. Fejezet.

— „Én egy betűt sem tudnék olvasni szemüveg nélkül“ — mondá Klipper kisasszony.

— „És az ifju ur se! Neki mindig egy olyan, hogy is nevezik csak, kell az orrára tenni.“

— „Igen sokat dolgozott szemével.“

— „Meglehet, de Klipper kisasszony ismeri-e ama közmondást, hogy a könyvek megvakítanak?“

— „Hogyne ismerném! nekem is van egy nagynéném, ki teljesen megvakult a sok sirásban, mivel két gyermekét egyszerre elveszté. De Albert urnál ez nem áll.“

— „Az igaz, csak egyszer láttam könnyeket szemében, akkor . . . de erről nem szabad beszélennem, a mint megígértem neki.“

— „Sokat is beszél a világ!“

— „Igen, igen rég történt. Midőn a bárónó a ravatalon feküdt. Hiszen tudják önök, hogy a lóról szerencsétlenül leesett.“

— „Albert ur anyja?“ — kérde Klipper kisasszony.

— „Nem sógornője! Hosszu volna mindent elbeszélni, épen házasodni készült Albert ur. Oh, de a fiatalság soha sem ismeri fel boldogságát. Fivérére nagyon meg haragudott, de midőn a ravatalon feküdt. . . .“

— „Akkor kibékültek?“

— „De még sem! zajtalanul eljött Albert urfi a koporsóhoz s ott láttam őt sirni, úgy mint férfit sirni még soha sem láttam; de öccsének csak névjegyét küldte el.“

— „És azután“ — kérde Margó feszülten.

— „Igen az ilyesmire örömet hallgatnak a fiatalok“ — folytató Mártha hizelegve, „ép úgy amint szereti a régi kastélyokat vizsgálni.“

„Tessék ide adni csészéjét kisasszony! De a történetnek vége van. „Serkinék sem beszéltem el, jóllehet gyakran égeté ajkamat, midőn ballám, hogy a világ az ifju urat rágalmazza, s pedig kiengesztelhetlenséggel.“

— „Él még fivére?“ — kérde Klipper kisasszony.

— „Ki tudja? Ez a kastély és én mondhatnók meg, mennyi pénzt pazarolt el, melyet az ifju urtól kapott, jóllehet elrablá jegyesét. Elszegényedtek s tudja az ég, hová lettek. Frigyes báróért sem adnék egy fagarast, de a kis Margót szeretném viszontlátni, most már nagy leány lehet, kedves gyermek volt.“

Szerencsére már esteledni kezdett, mert a szegény Margó bizonyosan elárulta volna magát. Miértis, jóllehet mindez annyira érdeklé, mégis örvendett, hogy Klipper kisasszony másra fordítá a beszéd tárgyát. Még egy darabig beszélgetének, míg nem a haragszó megszakítá társalgásukat.

— „Már olyan késő van, bocsánatot kérek kisasszony, ha félbeszakítom társalgásunkat, mert az ifju ur nagyon megkívánja, hogy ott legyek az estvéli ajtóságon, ha ő nincs honn.“

Mialatt Mártha eltávozott felső öltönyét felveendő Klipper kisasszony nevetve szóla Margóhoz: „Mit szól mindehhez? Ilyen ez a Mártha, ő mindig mond valamit a miből lehet következtetni, manayire becsüli ő Albert urat.“ — Mindhárman templomba mentek, s helyet fogtak az első padok egyikében.

Csinos kis templom volt. Az oltár friss virágokkal

volt felékesítve és számos gyertya által megvilágítva. Egészen megtelt; a férfiak bal, a nők jobb felől ültek. Mindeniknek magaviselete épületes, külsejük pedig tisztaság és jóllétről tanuskodott.

A lelkész előimádkozott, mire a nép telet; végre egy néhány darabot énekeltek. Margó mindjárt észrevette, hogy a nőknél hiányzott a vezetés, szép hangokat is észlelt közöttük a mi idővel jó sikerrel biztatott.

Az ajátosság végzése után visszatért Klipper kisasszonnyal az egylet házához. A leánykák követték őket s a kertbe monván mindenféle játék között mulatoztak. Napi munkájok be vala végezve. Egy pár férjes nő a nyárfák alá ült kötéssel kezükben, mindenütt mesterkéletlen jókedv és vidámság uralkodott.

Margó Klipper kisasszonnyal egyedül ült a szobában és szegény atyjára gondolt.

— „És hogy tetszik önnek nálunk?“ — kérde Klipper kisasszony.

— „Oh, nagyon jól, minden oly kedves, kellemes és barátságos!“

— „Maradjon hát nálunk!“

— „Azt még én nem határozhatom meg.“

— „Természetesen nem, mert Albert urtól függ de ön bágyadt, gyermekem. Feküdjék le és egy cseppet se feszélyezze magát. Szobája rendben van.“

Margó nem várta a másodszori sürgetést, örvendett hogy gondolatait rendbe szedheti.

Most kezdé becsülni Albertet. Mártha elbeszélése mélyen szívébe hatott és reményt nyujtott a jövőre. Ha ő mint ismeretlen nagybátyának szeretetét megnyerhetné, s ha kegyét mindinkább kiérdemelhetné, úgy nemokára bátran fedezhetné föl kilétét s bizonyára nagybátyját atyjával kibékíteni is sikerülne. — Mily boldog lenne atya és anyjának szelleme. Margó szíve hővesen dobogott e gondolatra s letérdelve imádkozott felvilágosításért és menyei segélyért.

A következő reggel már a nap jó magasán állt, midőn felébredt. Gyorsan felöltözött és kopogtatott Klipper kisasszony ajtaján. Ez gyorsan kinyitá. A reggeli készen állott, s ez a jó kisasszony örvendett, hogy vendége oly jól aludott. Margó reggelizett s a plébánia felé indult. A lelkész mosolylyal fogáda és kérdezősködött, hogy tetszik Klipper kisasszony.

Az igenlő feleletre, nevetve folytató: „Akkor ön jó benyomást gyakorolt reá. A reggel egész dicsbeszédet tartott ön felett és ez nem mindennapi dolog, mert nem igen bőkezű Klipper kisasszony az effélében. Elmélkedtem ügye felett kisasszony! és azon eredményre jutottam, hogy nem lehet jobb eszköz a két testvér kiengesztelésére s a régi testvéri viszony megújítására. mintha ön kisasszony! itt marad nálunk.“

— „Én is abban a véleményben vagyok“ — felelé Margó.

— „De valódi neve alatt nem is lehet gondolni az ittmaradásra. A kisasszonynak mást kell választania.

Doornburg ur az ügyet rám bizta. Én tehát önhatalmilag elintézhetem. Még az neki, ha én az illető sze-

Kisebb közlemények.

melylyel és bizonyítványaival megvagyok elégedve. Most nevet kell keresni.

— „Bizonyára találni fog a plébános ur!” — mondá Margó.

— „Nemde atyját Frigyesnek hívják? Nos, mit szól e névhez: Fredericsen? ez közönséges név, mely úgy is a távoli népek szokása szerint önnek saját neve.”

— „Nagyon jól van plébános ur, és keresztnévem?”

— „Ezt is megváltoztassuk?”

— „Mindenesetre biztosabb volna!”

— „Mi a keresztnéved?”

— „Margó.”

— „No ez a Margóból van rövidítve, akarja, hogy így hívják?”

— „Nem plébános ur! e név nem tetszik nekem.”
A plébános szívéből nevetett.

— „Oh, a nők!” — mondá — „ily kicsinységekre mennyit adnak, még más neve is van nemde?”

— „Cecilia Friderica!” — felelé Margó.

— „Oh igen, így jól van!”

— „Tehát Fredericsen Bika. Még egy kérdést: hasonlít ön azüleihez?”

— „Atyáéhoz legkevésbé sem, szemeim és hajamon kívül anyámhoz egy kissé hasonlítok” — és elbeszélé a Márthával való találkozását.

— „Ez mit sem tesz. Gyakran találhatni ily hasonlóságokra.

Elfogadja-e most az állomást, avagy atyjával akar még beszélni?”

— „De plébános ur!” — kérde Margó aggódva — „nemde atyámtól meg kell vállnom?”

— „Ugy van gyermekem! Atyja ugyan bejöhetne lakni, de akkor könnyen felfedeztethetnék a terv és meg hiúsulhatna. Önnek meg kell hozni ez áldozatot; ez elkerülhetetlen. Nehéz ugyan, de a kiengesztelődés lehetősége attól függ.”

— „Oh plébános ur! szegény apámra nézve nehéz ceapás ez. Nincs még megszokva új állapotával. Ő még mindig tetőtől talpig báró, s most saját sorsára hagyni mindkettőnknek oly rosszul esik!”

— „Elhiszem gyermekem!” — felele a plébános — „Beszéljen ő velem azután közölje elhatározását. Mindenben csak Isten ujjára ismerek. A két fivér kibékítése gyakran volt imáim tárgya. De önnek azt kell tennie, a mi ön és atyja előtt legjobbnak látszik.”

Még egyideig csevegtek. Ebéd után hamar az állomás felé indult. Klipper kisasszony minden áron elakarta őt kicserni, ami Margónak nem éppen volt kedvére, mert tanuk nélkül szeretne volna a temetőt meglátogatni. Meg kelle elégednie azzal, hogy kedves anyja sirja mellett elhaladhatott a bőbeszédű kisasszonnyal, s midőn családi sirboltjához érkezett, egy „Mi Atyánk”-ra szólító föl kísérelt a szegény elhaltak lelki nyugalmáért, ki örömet engedve a felhívásnak, úgy találta, hogy a leendő nevelő egy igen szeretetreméltó, finom műveltségű és mélyen érző erényes leány.

— Folyt. köv. —

— **Vidéki levél.***) Csik-Szent-Márton, 1884. február 28. Főtisztelendő Szerkesztő Ur! A csikszentmárton-csekefalvi rom. kath. elemi népiskolai fiu- és leánytanulói által — a tanítók vezetése mellett — f. év február 23-án este, az „iskolai- és népkönyvtár” gyarapítására, a nagyobb fiúk tantermében megtartott ének-, szavalat- és gyermek színmű-előadással egybekötött estélyről kivánom főt. Uraságotat és a „Közművelődés” mélyen tisztelt olvasóit tudósítani. — Azonban míg ezt tennem, legyen szabad „iskolai- és népkönyvtár”-unk keletkezése és jelenlegi állapotáról egyiket-másikat elmondanom.

„Iskolai- és népkönyvtár”-unk, melynek célja: „vallódi kath. szellemben szerkesztett, vallásos irányu, erkölcsnemesítő, szívképző, szükséges és hasznos ismereteket tartalmazó népszerű művek által az ismétlő iskola mindkét nemű növendécei, úgy az ifjuság s főleg a nép olvasásvágyának fölkelte, fokozása, ápolása: így a műveltség terjesztése és a népnevelés előmozdítása,” — tulajdonképen egy, a nép szellemi előhaladását szívökön viselő N. F. F. L. és S. S. urak által 1882. évi febr. 19-én rendezett zártkörű táncvizgalmat jövedelméből alapított meg.

A könyvtárt kezelő és arra felügyelő egyházi és iskolai tanács által az átadott összegből megszerestettek: a „Hasznos Mulattató” 3 évi folyama, — Jókai népszerű munkáinak 3 kötete, — Varga „Házi nevelés” 2 kötet — a „Falusi könyvtár” 9 füzet, — a „Családi könyvtár” 4 füzet, a „Kis nemzeti muzeum” 9 füzet, — az „Olcsó könyvtár” 7 füzet, — a „Történelmi könyvtár” 2 füzet, — a „Vasárnapi könyvtár” 30 füzet. — Lubrich „Neveléstudomány” 4 kötet, — Sporzon „Gazdasági olvasmányok” és Lengyel „Orvosi tanácsadó” című munkák melyek díszesen és keményen be is kötettek.

Itt meg kell emlékeznem néhai tek. Mészáros Károly ügyvéd urról, ki a könyvtár számára, addig is, míg az megalakulhat vala, az „Ifjúkori Anacharis” 7 kötetét, — „Bánóczy minden munkái” 8 kötetét s még 4 drb. könyvet hagyott hátra. Aldott legyen emléke!

Továbbá a „Szt. Istv.-Társ.” érdemes iskolatanácsi elnökünk kérése folytán — 14 drb. — főt. Buzás Mihály esp.-plébános ur 36 drb. tek. Ferenczy Lajos ur 1 drb. — tek. Becze János ur 1 drb. és t. Részeg Tamás közbirtokos ur 2 drb. könyvvel ajándékozták meg könyvtárunkat. Ismételt hálaköszönet mindezekért!

„Iskolai és népkönyvtár”-unkban 132 féle munka van már, mi úgy hiszem, két év alatt, faluhelyen, kezdetnek bőven elég. Amde nem elég a jót csak megkezdeni, hanem azt folytatni is kell.

Igy gondolkozott a helyb. tanítótestület, midőn az „iskolai- és népkönyvtár” gyarapítására a tanulókkal ének-, szavalat- és gyermekszínmű előadással egybekötött estély rendezését elhatározta, melynek programja ez vala:

*) Ezen érdekes vidéki tudósítást kiválóan ajánljuk főképen a tanító és népnevelő urak becses figyelmébe. Olajtuk pedig, hogy a jeles példát minél több hazug követőre találjon. — Szerk.

1. „Hymnus.“ Kölcseytől. — Két hangra énekeltek a tanulók.

2. „Országgyűlési szózat.“ Garay I.-tól. — Szavalta: Hajdu József.

3. „A megfagyott gyermek.“ Br. Eötvös J.-tól. — Szavalta: Részeg Anna.

4. „Házámhoz.“ Sz. K.-tól. — Két hangra énekeltek a tanulók.

5. „A csonka honvéd.“ Gyermek szinmű. I felvonásban. Irta: Szász Károly.

Személyek:

Tek. Vasadyné asszonyág, falusi birtokosnő, Részeg Anna.

Pista, fia, tanuló Budapesten, Lacz Dénes.

Ózv. Krámerné, rézművesnő Budapesten, Albert Tera.

Adolf, fia, Hajdu József.

Mihály, csonka honvéd, Vitos Ignác.

Postás gyerek, Boeskor Jánoska.

6. „Kis honvédek dala.“ Két hangra énekeltek a tanulók.

7. „Kristóf-imádság.“ Vagyis a babonáról. S. L.-tól. — Szavalta: Lacz Dénes.

8. „A harangszó.“ Daljáték. — Három hangra énekeltek a tanulók.

9. „Vágyódás Istenhez.“ F. K.-tól. — Szavalta: Albert Tera.

10. „A „esak“ szócska.“ Párbeszéd. Oeser után. — Előadták: Koncsag Róza és Miklós Agnes.

11. „Az új köztársaság megalapítása.“ Irta: Könyves Tóth Kálmán. Szindarabkanyszerű érdekes beszélgetés, melyben 17 fű szerepelt.

12. „A szentgyörgyi piacon.“ Két hangra énekeltek a tanulók.

Belépő-díjak voltak: 1. ső hely: 30 kr. — 2-ik hely: 20 kr. — állóhely és gyermekjegy: 10 kr.

Már 7¹/₄ óraker meglehetősen telve volt az elég tágas tanterem, s kezdetét vette az estély, melyen a helyb. intelligencia majdnem teljes számmal megjelent. — A kik betegség, vagy más egyéb ok miatt meg nem jelenhettek azok is gazdagon megfizették a belépődíjat, fényesen bizonyítván ezáltal, hogy a nép művelődésének előmozdítása érdekében kitűzött magasztos célt elősegíteni, mint mindenkor, ugy most is készek valának.

A sorrend elolvasása után azt a kérdést veheti föl talán valaki, hogy a különben is tulságig sok köteles tantárgy megtanítása. — illetőleg megtanulása mellett — lehetséges-e a gyermekeket effélékkel is terhelni? Erre bátran felelhetem, miszerint nemcsak hogy nem teher az rájuk nézve, sőt a legkedvesebb foglalkozás, csak okkal móddal legyen alkalmazva.

Az előadás előtt két héttel kiosztattak a szerepek a legjobb tanulók között — mintegy kitüntetésül — és azon meghagyással, hogy csak akkor vegyék azt elő, mikor rendes teendőikkel készen lesznek. — Már harmadnapra a nagyobb rész, ugy a hogy, készen volt szerepével, — a nélkül, hogy egyebekben a legkisebb hanyagság vagy mulasztás lelt volna tapasztalható.

A gyakorlatok időnként d. u. 4 órától ¹/₄ vagy ³/₄ óráig tartottak. Ez alatt jelen valának a nem szereplő osz-

tálytársak is, — kik anynyira l-kesültek, kedvet, buzgón, bátorságot nyertek, hogy majdnem miudanynyian, hol egyik, hol másikuak szerepét elsajátították, minek később — egyebet mellőzve, — az a haszna lón, hogy a szinmű-veeske egyik főszereplője — a csonka honvéd — az előadás előtt két nappal lebetegedvén, azt rögtön egy másikkal — minden legkisebb baj nélkül — helyettesíteni lehetett. — De hogy a tanítóknak nem kevés fáradságukba került a helyes előadás begyakoroltatása — épen olyan gyermekekkel, kik színházat: soha sem láttak, — azt bizonyítgatni fölösleges. Hiüem azt tartja a közmondás: „Istennel, észszel és szorgalommal sokra lehet vinni.“ Ugy történt itt is; mert a 9—12 éves fű s leánygyermekek bátor föllépése és értelmes előadása mindenkit meglepett; — a szavatok találók voltak; s az énekek is annyira sikerültek, hogy az utolsót ismételni kellett.

Szünetek alatt P. B. hegedün és B. J. harmoniumon népdalokat játszottak, oly sikerrel, hogy a nagy közönség megtapsolta.

Az estély végeztével: Éljen az igazgató! Éljenek a tanító urak! Lássuk a tanító urakat! zajos felkiáltásokkal kihivta a közönség a tanítókat és lelkesen megéljenezte; így tehát ezek is az öröm, elismerés és megelégedés ilyen nyilvánulása által fáradozásaikért bő jutalmat nyertek.

Az idő nem vala ugyan a legjobban eltalálva az estély megtartására nézve, a mennyiben ugyanekkor sokan tánczok, — barátságos látogatások által a megjelenésben akadályozva valának; de azért a tágas tanszobában nem sok hely maradt vala üresen.

A bevétel volt 26 frt 47 kr., kiadás 1 frt 27 kr., tiszta jövedelem tehát 25 frt 20 kr., mely összeg a kitűzött célra leendő felhasználás végéig kézbesítetett.

A jövedelmet felülfizetéseikkel nagyobbítani kegyeskedtek: főt. Buzás Mihály esperes-plébános 70 kr., — Márton Ferencz kir. járásbíró 70 kr. Dr. Csizsér Miklós 70 kr. Ferenczy Lajos 40 kr. Cseh Vilmos 40 kr. Basa Mihály 20 kr. ózv. Jancsó Józsefné urasszony 60 kr. Benke Sándor 70 kr. Májta József 30 krral.

Meg nem jelenhettek ugyan, de kegyes adományait beküldötték: Ózv. Sándor Lászlóné é nsága 1 frtot. N. N. 1 frtot. Gál István kir. aljárásbíró 1 frtot. A távol Pancsován, községünk kedves szülötte ntdő Tamás Márcell min. rendi áldozár és kir. főrealignmasiumi hittanár ur az előadásról értesülvén kegyes volt szintén 1 frtot elküldeni.

Az igen tisztelt felülfizetőknak és adományozóknak szives jószágukért az Isten fizessen meg és adjon módot életükben, hogy ily ehhez hasonló szent célra — máskor is legyen amiből áldozhassanak.

Huszár.

— **Levél a szerkesztőhöz** a magas Kárpátok vadregényes tövéből.*) Nagybánya (Szatmárme-

*) Valódi lelki örömmel és a legbensőbb megilletődéssel vettük az alább következő sorokat egyik kedves emlékü volt tanítványunktól, melyeknek közzétételére több okból is készíttve éreztük magunkat. Szerk-

gye,) 1884. márcz. 6. Főtisztelendő Tanár s Főszerkesztő Úr! Egy néhány éve már, hogy új helyzetem elszóltott Fehérvárról, onnan, hol én, mint kis alumnus musarum először léptem be az ismeretek templomába tanulni az ígét, majd később a lyceum ékes csarukáiban megismerkedni a böleseség tudományával, s különösen Főtisztelendőséged egykori szeretve tisztelt tanárom szép előadásaiából megismerkedni és megkedvelni Róma classicus nyelvét.

Azóta sokat hányt-vetett a sors s kivált Fehérvártól, gyermek és ifjúkori emlékeim színhelyétől igen messze, magyar hazánknak a szélére, a Kárpátok alá, — de azért szívesen foglalkozom fehérvári emlékeimmel még a távolban is, hálás vagyok irántok még gondolatomban is, és szeretem őket még emlékezetben is.

Csak az fáj nekem, hogy nem lehetek szerencsés színről-színre látni az én tisztelt tanáraimat, jóakaróimat s barátaimat, kikhez engem annyi szeretet, tisztelet és hála fűz.

De ha már nem cserélhetjük ki személyesen gondolatainkat, élénk óhajom: szellemi érintkezésbe lépni, s az erdélyi rom. katf. irodalmi társulat minél ékeőbb felvirágoztatásán csekély erőmmel közremunkálni. Éppen azért, nagyon kérem Főtisztelendőségedet, mint egykori kedves emlékü tanáromat, ha ily alakú kéréssem a társulati szabályokkal nem ellenkezik — engem az irodalmi társulat bölc-, nyelv- és történettudományi szakosztályába rendes tagnak ajánlani méltóztatnék.*)

Az irodalmi társulat nemes buzgalma és működése iránti tisztelet keblemet már előre is boldogsággal tölti el és örömmel, hogy rövid időn én is az irodalmi társulat munkásai sorába léphetek szerény tehetséggel bár, de önérettel mondhatom, sok buzgósággal és akarattal.

Együttal bátor vagyok Főtisztelendőséged figyelmebe ajánlani e mellékeltem tanulmányt. Nem tudom, hogy beválhat-e a Közművelődésbe, mely talán a szabályok értelmében csak szigorúan tudományos irányú cikkeket közöl. De reményem.***) Annyi azonban bizonyos, hogy azoknak, kik a classicus nyelveket tüzetesen nem érük; és a régi irodalommal behatóbban nem foglalkoznak, szóval, kik az ókori életet kevésbé ösmerik, az ilyen — mondhatnám — népszerű előadása és szabadabb kidolgozása az ókor egyes kiválóbb alakjainak teszi a legnagyobb és legjobb szolgálatot. Mert nem unalmas olvasmányt, hanem színezett képet nyújt, melyet szívesen vesz az olvasó. A példát a practicus Anglia adta. Vájha minálunk is elterjedne.

És most kéréssem megújítása, szeretve tisztelt tanárain, jóakaróim s barátaim iránti üdvözetem és tiszteletem nyilvánítása mellett vagyok Főtisztelendő Tanár és Főszerkesztő urnak egykori hálás tanítványa

Frink István,
tanárjelölt

*) Szíves kívánsága szerint fogunk cselekedni. — Szerk.

***) Ebbéli reménye teljesen alapos; a csinos cikk mihamarább meg fog jelenni. Szerk.

— **Vidéki levél.** Csik-Szent-Miklós 1884.

márczius 5. Folyó évi február 24-én egy lélekemelő ünnepélynek voltak a csikszentmiklósi hívek tanúi, mint-hogy az említett napon lett ujonnan épült s minden tekintetben a kor igényeinek megfelelő köiskolájuk a helybeli plebános ft. Bálinth Lázár ur által ünnepélyesen felszentelve.

A vasárnapi ünnepélyes szent mise után ugyanis körmenetileg a templomtól nem messze fekvő iskolához vonultunk, a hol miután az előirt szertartások szerint a felszentelés megtörtént, nevezett plebános ur a nagy számmal jelenlevő szülőkhöz a következő lelkes beszédet intézte.

Keresztény szülők! Jézus földi életében történt, hogy a nép látván, mennyire szereti az Isteni üdvözítő a kisdedeket, tömegesen hordotta gyermekeit hozzá megáldás végett. Egy ily alkalommal történt, hogy az apostolok megsokalván az ily nemű tolongást, nem akarták az anyákat gyermekeikkel Jézus elé bocsátani, mit észí evévén az Isteni mester, így szólta meg apostolait: Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket, mert ilyeneké a mennyeknek országa. A kisdedek ezen dicső barátja a mai felszentelés alkalmával lakást vett e díszes iskolaház termeiben, s honnan naponkint a kisdéd torony érez nyelvél meg fog szólalni: Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket. Ne keményítsétek meg sziveiteket, midőn e hívó szózatot hallani fogjátok; engedjétek a meghívásnak s bocsássátok gyermekeiteket örömmel és készséggel e szent célú iskola termeibe, hol a kisdedek barátja tárt karokkal vár reájok és édes örömmel közli velők papjaitok és tanítóitok ajkai által a szent, örök és elévülhetlen igazságokat, melyek egyedül képesek az embert boldogítani siron innen, siron túl. Itt tanulja meg a gyermek Istenét szeretve imádni; itt tanulja meg szülőit, főlebbvalóit, embertársait becsülni és szeretni, itt tanulja meg hazájáért, királyáért, egyházáért mindent, vért s ha kell életét is áldozni, szóval: itt tanulja meg a nemes erkölcsöket, melyek az embert emberré teszik s melyek nélkül Róma megdől s rabigába görbed.

Ker. Szülők! a világ, az emberiség gyorsan halad előre a tudomány és műveltség megmérhetlen utain. Ha nem akarunk e téren hátramaradni s a haladó műveltség kerekéi által széttiportatni, tanulunk kell, gyorsan, sokat. Ezt pedig úgy fogjuk elérni, ha ti, megértve az idő és kor hívó-intó szózatát, gyermekeiteket nem tartjátok távol e szép és díszes tanteremtől, hanem önkényt, minden kényszer nélkül bocsátjátok őket ide. Különbön mit ér e fényes, közel hét ezer ftrba került iskola, ha falai az ürességtől fognak visszhangzani, s tanítóitok szava a pusztában kiáltónak szavaként a semmiségben elveszni? Uj iskola, új élet, új lelkesedés! szülők, előljárók és tanítóknál egyaránt! Ez fog bennünket célhoz vezetni! Ez fogja az iskolába helyezett tőkének kamatait busásan visszafizetni! Ez fog községünkben egy új időszakot nyitani, a melyben lelkes, szülők, tanítók és előljárók kezét fogva, egy szebb, egy jobb jövőnek alapját vetendik meg szellemi, erkölcsi és anyagi téren egyaránt.)

És most még csak egyre kérlek és figyelmeztetek.

ha már kérésemet meghallgatjátok s gyermekeitek örömet — a mint reményem — ide bocsátjátok, nyújtatok nekünk segédkezet a magasra czél elérésére azért, hogy azt, mit mi közös erővel e szent helyen gyermekeitek lelkében és szívében szépet, jót és hasznost építünk, azt családi tűzhelyeitekénél botránkoztató szavaitok és példáitok által le ne rongáltok; az az: legyetek magatok is házaitekban keresztény nevelők, vessétek meg a nevelés alapját családaitok szentélyében úgy, hogy mi ez alapon azután biztosan felépíthessük gyermekeitek, a haza, e község és az emberiség boldogságának nagy épületét!

Éz alkalommal legyen szabad megemlékeznem fennnevezett plebános urnak az új iskola körül szerzett békros érdemeiről; minthogy pedig „minden D-mosthénésnél szebben beszél a tett“ legyen megengedve a sok szó beszéd helyett a község által 1884. február 12 én nevezett plebános urnak, érdemei elismerésül atnyújtott jegyzőkönyv másolatát ideiktatnom.

Jegyzőkönyv, felvétel stb. 1884. február 12-én a helybeli iskolaszék és képviselő testületnek mai napon megtartott rendes havi ülésében, jelenlétben alattartak. Tárgy. Péter József községi bíró és iskolaszéki elnök a gyűlés megnyitván, indítványozza, hogy főt. Bálinth Lázár plebános urnak ujonnan épült köiskolánk körül tanusított buzgó fáradozásai és áldozatkészségéért a képviselő testület és iskolaszék egy elismerő hálaíratban mondjon köszönetet. Péter József bíró indítványa a jelenlévők által közlekedéssel elfogadtatik s képviselő testület és iskolaszék a következőkben kíván főtisztelendő Bálinth Lázár plebános urnak az iskola építése körül tanusított buzgó fáradozásai és áldozatkészségéért kifejezést adni: Főt. Bálinth Lázár plebános urnak Csik-szent-Miklóson. Midőn az igét megtestesülve látjuk, s midőn Istennek jóvoltából s főtisztelendőségének akadályt nem ismerő kitartása s fáradozásai után diszes iskolánkat felépítve s tetején a keresztet ragyogni látjuk, édes örömmel és hálával fordulunk főtisztelendőség felé leróvandók kegyeletünk háláját, a miért nem csak hogy legelső volt, ki az iskola építési eszmét megpendítette, de annak bevégzését törhetlen fáradozalmain kívül anyagi áldozattal is elősegítette. Min lezen fáradozásai és anyagi áldozataiért mit adjunk jutalmul? Főt. plebános ur! Ha főtisztelendőség nem áll iskola építési ügyünk élén, iskolánk, mely ma büszkesége községünknek, aligha létrejöhet, mit midőn kész örömet elismerünk, nem mulaszthatjuk el magunk úgy, mint gyermekeink és községünk nevében kifejezést adni legforróbb köszönetünknek és hálánknak, nem csak azért, mert iskolánkat megteremtette, hanem s főképp azért is mert azt saját költségén 130 forint értékű diszes s az újabb pedagogia kívánalmainak megfelelő festett padokkal, a tornyot 10 forint értékű diszes bádoggal keresztel ellátni szíves volt nem csak, sőt a község által főtisztelendőségének fáradozásai némi jutalmul kiutalt 50 forintot iskola alapnak javára visszaajándékozni nagylelkűleg kegyeskedett, ezen kívül

gyermekeinket többször könyvekkel, lábbelivel s ruházattal ellátni sietett.

Midőn mindezekért ismételtlen forró köszönetet mondunk főtisztelendőségnek, szívünkben kívájjuk, hogy Isten jóságát megfizetve, sok ily iskolabarátot adjon a hazának, úgy reméljük, hogy a nagy Széchenyi Istvánnak jóslatszerű igéi: „Magyarország nem volt, hanem lesz“ teljesese lni fognak.

Magukat atyai jóságába ajánlva, maradtunk Csik-szent Miklóson 1884. február 12 én. Hőn szerető hivei:

Péter József bíró. Kis Dénes krjegyző. Domokos János iskolaszéki tag. Bíró Pál, Ambrus Ágoston. Botár István tanító. Geréd Elek, Ambrus István. Erőss Ignác. Közli

Egy iskolabarátt.

Irodalom.

— „A Magyar Ifjúság“ czimű ifjúsági folyóiratnak 2-ik és 3-ik füzetét vettük. A füzetek számas, igen jól sikerült kép díszíti és a boríték is teljesen el van foglalva oly dolgokkal, melyeknek elolvasása épenséggel nem árt. És mindez előnyök dacára a lap felette olcsó. Negyedévre csak 1 frt 50 kr. Elő lehet fizetni minden hazai könyvkereskedésben és a kiadóhivatalban, Budapest, IV. Váciutca 11 sz. Megjelenik minden második vasárnap.

— Irodalmi jelentés. E napokban kerül ki sajtó alól harmadik kiadásban a Kempis Tamásról nevezett Krisztus követeése, Nogáll János, fsz. püspök s nagyváradi kanonoktól. Ez aranyal-ezüstnél becsesebb munka megjelenik kétféle kiadásban, kis nyolczad alakban 24—25 iven. Az egyik kiadás olcsóbb kiállítással, szép fehér velin papíron, diszes kezdőbetűkkel, helylyelközzel homlok-czifrázatokkal, képekkel vignettekkel — kötére kemény s Krisztus-képpel préselt táblával, márványozott szegélylyel, angol vászonba kötve: ára 80 kr. (Ily páratlan olcsóság csakis nagy áldozattal a mélt. kiadó részéről s tömeges megrendelés reményében vala lehetség.) A másik igen díazes salon-kiadásban, erős és szines velin papíron, veresre nyomtatott feliratok- és initialékkal s ékesítvényekkel, lap-lap után veres kerettel. Ára a szebbnél szebb kötés minőségéhez képest különböz; az egyik 2 frt: a másik 3 frt: egy harmadik charginbörbe kötve 4 frt. Tömeges megrendelések postautalványra vagy utánvétellel bérmentesen fognak megküldetni. Könyvkereskedés utján egy-egy példány ára jóval, egy harmadával, drágább lesz. Nagyvárad, február 25-én 1884. Bundala Mihály, spiritualis és hitoktató.

— Irodalmi jelentés. „A jó szó“ czimvel legközelebb egy példányonként 3 krért megrendelhető művecske jelent meg Szoloesányi Gyula egri könyvkereskedőnél, melyről az Egri Egyházmegyei Közlöny a követekezőket írja: 1. hasznos 23 lapra terjedő füzetke 3. részre esik. Az 1. részben Isten létének a nép gondolat köréből vett érvei általuk is érthetőleg bizonyítják be sz. hitünk ezen legelső alap tételét. A 2. rész a hila és sze-

retet által nem eléggé buzdított embert a félelem által igy cszik a bün kerülése és a jó cselekvésére bírni. A 3. néptünk egyik nagyon elterjedt bünét ostorozza, mi közben a káromkodás üres mentségei vannak megczafolva . . . Ajánljuk ezen, a nép között fölötte nagy szolgálatot tenni hivatott füzetkét a ft. Ielkijásztor urak szives figyelmébe és pártolásába. — Egy pár száz példány megrendelése mindössze is csekélységbe kerül, a haszon pedig — még egészen el nem fácsult szivekben, kiszámíthatlan lehet. A mű egész terjedelmében megjelent a m. Korona f. évi 30, 31, 35, 43, 44, 45, számaiban. A jó szó szerzője.

A napi események köréből.

— Ünnepegy a papnevelésben. Papnevelő intézetünk derek növendekai f. évi márcz. 9-én délután 5 órákor **Aquinói szt. Tamás**, mint a felsőbb tanulmányok partitogójának tiszteletére ének-tudományos értekezésekkel és vitatkozásokkal egybekötött ünnepélyt rendeztek, melynek gazdag és változatos tárgysorozata az vata: 1. Ecce Sacerdos Magnus. Dr. Witt Ferenczről éneklő a férfiak. 2. Aquinói Tamás a szent tudós. Bevezető értekezés, tartja Albert Ferencz II. éves theologus. 3. Miatyánk. Schmidt Péterről, éneklő a kettős férfiak. 4. Vita az alapvető hittanból. Védő: Dóczy Endre, II. ellenvető: Szeke Jozsef II. és Kiss István I. éves theologusok. Megvitandó tételek: A keresztény vallás dicső eredményei a kath. egyház isteni küldetését bizonyítják; az egyház tökéletes tirsaság, a kik önvételek miatt az egyházhöz nem tartoznak, nem üdvözülhetnek. 5. Aquinói Szent Tamás. Dicsőköltmény. Irta P. n. Szavajka Puskás Gergely I. éves theol. 6. Os Justi meditatur Sapientiam. Ferencz Dr. Witt Ferenczről. 7. A Törvény és Sanctioja bölcsészeti értekezés, tartja Héjja Kálmán II. éves theologus. 8. Vita az esztheologiából. Védő: Miklós István. Ellenvetők: Agoston Lajos és Tompos Mátyás III. éves theologusok. (Vitatárgy: Az isteni tudás, gondviselés, és Istennek a teremtmények tényeihez való közreműködése.) 9. Szent Tamás és Kant. Befejzett értekezés, tartja Zlamal Agost IV. éves theol. 10. Cantate Canticum Novum. Ferencz Mihályról. Az általában sikerült előadás arói győzött meg bennünket, hogy papnevendékeink megterve a jelen mozgalmas kor into szozatát s feifogva annak sokoldalú követelményeit komoly elhatározással, öntudatos munkássággal és hangyaszorgalommal törekednek magukat a szép, de terhes pályára kiképezni. Tiszta lelki örömmel gyozoztunk meg ez ünnepély folyamairól is, hogy fiatal levitainkat a komoly bölcsészeti tanulmányokban leptennyomon fölmerülő nehézségek nem képesek visszahátrálni a kitartó munkásságtól, sőt ellenkezőleg sz. Tamás szelleme mind nagyobb és nagyobb tért hódít soraikban. Mélyen átértzett atyai szavakban adott kifejezést ezen tapasztalat fölötti öröme nek kegyelmes Főpásztorunk ó uagyméltósága is, ki ez ünnepélyi magas megjelnésevel kitüntetni és megtisztelni kegyeskedett. — A csekélyebb siker pedig, mely az énekdarabok előadásánál és a vitában mutatott eredményünk szerint — reszint a kezdet nehezeseinek, reszint pedig azon körümenyek tudható be, mert a választott tárgy és énekdarabok nehézségükkél túlszárnyalni látszottak a fiatal tehetségeket: sőt talán nem csalódnunk, na azt mondjuk, hogy az a habozás és ingadozás, mely a szegény vedet az erős tamadókkal szemben oly kritikus

helyzetbe sodrá, csakis a kellő begyakorlás hiányának lehetett következménye. No de az itt észlelt hiányokat dusan kárpótolták főkép a csinos értekezések felolvasásai, melyeknek fénypontját bizonyára Zlamal Agost IV. éves hittanhallgatónak sz. Tamás és Kant bölcsészete fölötti kritikai tanulmánya képezte, s melyek a szép szánu hallgatóságnak viharos tapsokban nyilvánult osztatlan elismerését méltán kiérdemelték. — Szívünkben öhajjtuk, hogy a szép kezdetnek mindig növekedő sikerrel megörvendető folytatása is legyen! — A növeldei fáradhatlan előjáróság pedig a püspöki magas elismerő szavakon kívül a jól végzett munka és fáradság nemes öntudatában lelje meg méltan kiérdemelt jutalmát.

— Jótékonyság és hála. A helyi minorita szerény templomunk részére közelebről adakoztak: vezérkari őrnagy dr. Königsbrun Goderich és neje Lazarini Nathalia ő nsga egy szép oltár elé való kék posztót, — Sándor Lászlóné születet br. Horváth ő nsga a szőszékre egy szép terítőt, melynek egyik fele kék, bojtre való, míg a másik fele ünnepi szín, — tk. Istvánfi Istvánné, szül. Csiki Mária a nagy oltár elé egy kék antependiumot — tk. özvegy Istvány Péterné szül. Novák Mária két kék minister kötöst, — tk. Izmael Király és neje 2 minister inget, — tk. Izmael Marton és Ferencz urak a szentség elé való zászlot szépitették fel, a talapatát pedig és a két aranyozott gombot Farkas József ur készítette, — tk. özv. Izekutz Bogdáné született Ajtai Amália urhölgy egy vég kék szalagot és 6 db csinált virágot, — tk. Bäder Jánosné sz. Lőrincz Anna két oltpárnára való kék hajat. Márk Bertha k. a. a szentség körül szép csinált virágot és rá piros szalagot, — Szabó Ferencz és neje Mányai Zsuzsánna két minister kötöst és a nagy oltár elé való kék szőnyeget, — Bámbo János két üveg gyertyatartó és két szál gyertyát, — Deák Jula két szál gyertyát és kék szalagot. Midőn a kegyes és Isten házának dicsét szívükön hordó adakozóknak ezen nemes jótékonyságát nyilvánosságra hozzuk, sietünk egyszersmind irán uk érzett köteles háláinknak és köszönetünknek kifejezést adni. Isten fizesse meg. M. Vásárhelyt, 1884. márcz us 7. A zárda nevében: P. Csáky Dénes házfőnök.

Előfizetési felhívás a

Magyar Háziasszony

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdiasszonyok orsz. egyletének hivatalos közlönye III. évfolyamára Szerkesztik

Osizsér Ugróczy Ida, Andrea és Vértess W. József.

Előfizetési árak

Egész évre 6 ft — kr. — Fél évre 3 ft — kr. — Negyed évre 1 ft 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatalához Budapest, Váci-körút 20. sz. intézendők.

A „Magyar Háziasszony“ hetilapból mutatványszámokat bérmertve küld a kiadóhivatal mindazoknak, kik eziránt hozzá legzézészerűben levelező lappal fordulnak.

A „Magyar Háziasszony“ kiadó hivatala

Budapestben, Vácikörút 20.

E szaklapnak egyik háztartásból sem szabad hiányozni, n. után utmutatásai mellett több száz tanácsot lehet a háztartásban megtakarítani.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIAN SÁNDOR, GIDÓFALVY GERGELY, STRAUBERT ÖDÖN

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján Gy. Fehérvárt.